

Dosarul nr. 2ra-1118/20

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Central (jud: N. Lupașcu)

Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău (jud: A. Panov, A. Bostan, V. Cotorobai)

ÎNCHEIERE

19 august 2020

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ
al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecătorul
judecătorii

Tamara Chișca-Doneva
Nicolae Craiu
Mariana Pitic

examinând chestiunea privind admisibilitatea recursului declarat de Organizația de Creditare Nebancară „Corporația de Finanțare Rurală” Societate pe Acțiuni,

în cauza civilă, la cererea de chemare în judecată depusă de Organizația de Creditare Nebancară „Corporația de Finanțare Rurală” Societate pe Acțiuni împotriva lui Lungu Alexandr cu privire la încasarea datoriei,

împotriva deciziei din 30 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, prin care s-a respins apelul declarat de Organizația de Creditare Nebancară „Corporația de Finanțare Rurală” Societate pe Acțiuni și s-a menținut hotărârea din 21 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru

c o n s t a t ă:

La 19 octombrie 2018 OCN „Corporația de Finanțare Rurală” SA a depus cerere de chemare în judecată, concretizată ulterior, împotriva lui Lungu Alexandr cu privire la încasarea datoriei.

În motivarea acțiunii reclamanta a indicat că în baza contractului de împrumut nr. 123/014/2017 din 14 august 2017, a acordat lui Lungu Alexandr un împrumut bănesc în sumă de 19.299 de lei, cu termenul final de rambursare – 15 august 2019, pentru a procura un telefon de la magazinul SRL „Smart-Click”.

Conform pct. 2.2 din contract, pentru împrumutul primit Lungu Alexandr și-a asumat obligația de a achita o dobândă fixă în mărime de 22% anual.

Iar, în cazul încălcării graficului de plăți stabilit la pct. 4.1 din contract, Lungu Alexandr s-a obligat să achite în conformitate cu pct. 7.1.1 o dobândă de întârziere în mărime de 1% din soldul restant al împrumutului pentru fiecare zi de întârziere a plății, totodată, conform pct. 7.1.2 pârâtul s-a obligat să achite și o penalitate în mărime de 1% pentru fiecare zi de întârziere a plății dobânzii.

Însă pârâtul nu și-a onorat cu bună-credință obligațiile contractuale de achitare în termen a plăților ce rezultă din contractul de împrumut nr. 123/014/2017 din 14 august 2017.

Fiind contactat telefonic, Lungu Alexandr a promis că va achita datoria acumulată, însă până în prezent aceasta nu a fost stinsă și nici pârâtul nu răspunde la apelurile telefonice.

Prin reclamația nr. 2/2-569 din 24 septembrie 2018, Lungu Alexandr a fost somat să achite benevol până la 13 octombrie 2018 suma totală de 42.064,89 de lei, constituită din suma împrumutului acordat în mărime de 19.299 de lei, soldul împrumutului – 8.845,44 de lei, împrumutul restant – 8.833,73 de lei, dobânda de întârziere – 14.220,78 de lei, dobânda restantă – 3.891,91 de lei și penalitatea de întârziere – 6.273,03 lei, însă nu s-a soldat cu succes.

Conform calculului din 16 octombrie 2018, pârâtul a acumulat o datorie în baza contractului de împrumut nr. 123/014/2017 din 14 august 2017 în mărime totală de 45.229,94 de lei, formată din suma împrumutului acordat în mărime de 19.299 de lei, soldul împrumutului – 8.041,32 de lei, împrumutul restant – 9.637,85 de lei, dobânda de întârziere – 16.172,25 de lei, dobânda restantă – 4.245,72 de lei și penalitatea de întârziere – 7.132,80 de lei.

În contextul expus, a solicitat OCN „Corporația de Finanțare Rurală” SA admiterea acțiunii, încasarea în mod silit din contul lui Lungu Alexandr în beneficiul său a sumei totale de 45.229,94 de lei cu titlu de datorie ce rezultă din contractul de împrumut nr. 123/014/2017 din 14 august 2017, precum și 1.357 de lei taxa de stat și 336 de lei cheltuieli pentru citarea publică.

Prin hotărârea din 21 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, acțiunea depusă de OCN „Corporația de Finanțare Rurală” SA a fost admisă parțial și s-a încasat din contul lui Lungu Alexandr în beneficiul OCN „Corporația de Finanțare Rurală” SA suma de 19.299 de lei cu titlu de împrumut ce rezultă din contractul de împrumut nr. 123/014/2017 din 14 august 2017, 4.245,72 de lei cu titlu de dobândă contractuală, 7.132,80 de lei cu titlu de penalitate, 336 de lei cheltuieli pentru citarea publică și 920,32 de lei taxa de stat proporțional pretențiilor admise, în total 31.933,84 de lei. În rest, acțiunea a fost respinsă ca neîntemeiată.

La 23 mai 2019 OCN „Corporația de Finanțare Rurală” SA a declarat apel nemotivat împotriva hotărârii primei instanțe, iar la 22 octombrie 2019 a prezentat partea motivată a apelului, solicitând admiterea acestuia, casarea parțială a hotărârii din 21 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru, în partea respingerii acțiunii, cu emiterea în această parte a unei hotărâri noi de admitere a acțiunii, prin care să fie încasată din contul lui Lungu Alexandr în beneficiul său dobânda de întârziere în mărime de 16.172,25 de lei și taxa de stat în mărime de 436,68 de lei ce constituie diferența taxei de stat care nu a fost compensată, precum și 363,87 de lei taxa de stat achitată la depunerea cererii de apel.

Prin decizia din 30 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău, s-a respins apelul declarat de OCN „Corporația de Finanțare Rurală” SA și s-a menținut hotărârea din 21 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru.

Pentru a decide astfel, prima instanță și instanța de apel au motivat soluțiile prin faptul că din probele concludente prezente la actele cauzei cert rezultă că pârâțul Lungu Alexandr, nu a executat în termenul de scadență, integral și cu bună-credință obligațiunea de restituire a împrumutului și altor plăți aferente contractului de împrumut nr. 123/014/2017 din 14 august 2017 în condițiile prestabilite de acesta.

Conform pct. 2.2 din contract, pentru împrumutul primit, Lungu Alexandr și-a asumat obligația să achite o dobândă fixă în mărime de 22% anual, cât și de a efectua plățile în cuantumul și la data indicată în contract, iar în cazul încălcării graficului de plăți să achite penalitate în mărime de 1% din suma restantă pentru fiecare zi de întârziere, iar potrivit pct. 7.1.1 o dobândă de întârziere în mărime de 1% din soldul restant al împrumutului pentru fiecare zi de întârziere a plății și o penalitate în mărime de 1% pentru fiecare zi de întârziere a plății dobânzii conform pct. 7.1.2.

Analizând circumstanțele cauzei în raport cu probele administrate, instanțele de judecată au ajuns la concluzia că pretențiile OCN „Corporația de Finanțare Rurală” SA cu privire la încasarea din contul lui Lungu Alexandr a penalității și dobânzii aferente împrumutului, sunt legale și întemeiate (hotărârea primei instanțe în această parte nefiind contestată).

Totodată, instanțele de judecată au considerat neîntemeiată pretenția OCN „Corporația de Finanțare Rurală” SA privind încasarea din contul lui Lungu Alexandr a dobânzii de întârziere.

Or, conform art. 942 alin. (4) din Codul civil, în redacția Legii nr. 133 din 15 noiembrie 2018 privind modernizarea Codului civil și modificarea unor acte legislative, în cazul în care s-a stipulat o clauză penală, creditorul poate să ceară, la alegere, fie dobânda de întârziere calculată conform dispozițiilor prezentului articol, fie penalitatea pentru întârziere.

S-a accentuat că potrivit art. 38 din Legea nr. 133 din 15 noiembrie 2018, dispozițiile art. 623²⁰–623²³ din Codul civil, introduse prin Legea nr.133/2018, se aplică, începând cu 1 martie 2019, și obligațiilor izvorâte din contracte încheiate *înainte* de 1 martie 2019 sau din alte temeieri survenite înainte de 1 martie 2019.

Din norma dată de drept rezultă că legiuitorul a optat pentru aplicabilitatea directă și imediată a noilor dispoziții stabilite la art. 623²⁰–623²³ din Codul civil asupra tuturor obligațiilor izvorâte din contracte, indiferent de data încheierii acestora.

Deși Lungu Alexandr a admis întârzieri la achitarea împrumutului acordat în baza contractului de împrumut, încheiat înainte de 1 martie 2019, totuși acesta conform noilor reglementări legale nu mai poate fi obligat inclusiv și la plata dobânzii de întârziere.

Cu atât mai mult, că prima instanță a admis pretenția OCN „Corporația de Finanțare Rurală” SA de încasare a penalității, iar hotărârea în această parte nu a fost contestată.

La 13 mai 2020 OCN „Corporația de Finanțare Rurală” SA a declarat recurs împotriva deciziei instanței de apel, solicitând admiterea acestuia, casarea parțială a deciziei din 30 ianuarie 2020 a Curții de Apel Chișinău și a hotărârii din 21 mai 2019 a Judecătoriei Chișinău, sediul Centru în partea respingerii acțiunii, cu emiterea în această

parte a unei hotărâri noi de admitere a acțiunii, prin care să fie încasată din contul lui Lungu Alexandr în beneficiul său dobânda de întârziere în mărime de 16.172,25 de lei și taxa de stat în mărime de 436,68 de lei ce constituie diferența taxei de stat care nu a fost compensată, precum și 363,87 de lei taxa de stat achitată la depunerea cererii de apel și 242,58 de lei taxa de stat achitată la depunerea cererii de recurs.

În motivarea recursului OCN „Corporația de Finanțare Rurală” SA a invocat ilegalitatea și netemeinicia deciziei instanței de apel, declarând că Curtea de Apel Chișinău a examinat superficial prezenta speță, apreciind arbitrar probele administrate, cu interpretarea și aplicarea eronată a normelor de drept material, în special nu a fost aplicată legea care trebuia să fie aplicată și a fost aplicată o legea care nu trebuia să fie aplicată.

A indicat că instanța de apel nu a ținut cont de faptul că dobânda de întârziere revendicată în sumă de 16.172,25 de lei a fost calculată până la data de 16 octombrie 2018, fapt confirmată prin extrasul de evidență contractului de împrumut.

Instanța de apel nu a luat în considerare că dobânda de întârziere revendicată constituie un efect deja produs mult înainte de 01 martie 2019, al unei situații juridice în curs de realizare (contractul de împrumut), iar în condițiile art. 7 alin. (2) din Codul civil în vigoare din 01 martie 2019, un astfel de efect (dobânda de întârziere) nu se modifică și nu se stinge prin efectul intrării în vigoare a art. 942 alin. (4) din Codul civil.

Consideră că în privința dobânzii de întârziere sunt aplicabile exclusiv prevederile Codului civil în vigoare până la 01 martie 2019, și anume ale art. 585 și art. 619 alin. (1), fapt ce denotă atât instanța de apel, cât și prima instanță nu a aplicat în speță legea care trebuia de fapt să fi aplicată.

De asemenea, instanțele de judecată au ignorat faptul că dobânda de întârziere rezultă din pct. 7.1.1 din contractul de împrumut, iar penalitatea din întârzierea plății dobânzii, este o obligație accesorie ce rezultă din pct. 7.1.2 din contract, în timp ce incidența art. 942 alin (4) din Codul civil survine numai atunci când pentru aceeași neexecutare (întârzierea plății capitalului, restituirii împrumutului, în cazul stipulării clauzei penale în contract (ceea ce în speță lipsește), creditorul are dreptul de a cere la alegere dobânda de întârziere sau penalitatea.

Instanța de apel a acceptat ca dispozițiile art. 942 alin. (4) din Codul civil să producă efecte peste limitele obiectului propriu de reglementare, or, norma dată de drept a fost aplicată într-un context contractual în care diferite încălcări produc diferite efecte juridice (din nerestituirea împrumutului rezultă dobânda de întârziere, iar neachitarea dobânzii generează penalitate), în timp ce art. 942 alin. (4) din Codul civil se aplică numai în acel context contractual în care, fiind stipulată clauza penală, aceeași încălcare (nerestituirea împrumutului) generează două efecte juridice distincte (atât dobânda de întârziere, cât și penalitatea), dintre care creditorul poate alege doar unul.

Având în vedere că în speță părțile nu au convenit asupra clauzei penale pentru cazul nerestituirii împrumutului, este în drept în calitate de creditor să revendice dobânda de întârziere, nefiind incident art. 942 alin. (4) din Codul civil.

Aplicarea art. 942 alin. (4) din Codul civil, ca temei de respingere a cerinței privind încasarea dobânzii de întârziere, din rațiunea că în contract este stipulat atât dobânda de

întârziere, cât și penalitatea, fără a elucida că aceste efecte sunt generate de încălcări contractuale diferite, și anume din împrumutul restant nu rezultă și dobânda de întârziere și penalitate, dar din împrumutul restant rezultă numai dobânda de întârziere, iar din dobânda restantă rezultă doar penalitatea, constituie o interpretare eronată a normei de drept material, care a dus în consecință la soluționarea greșită a cauzei.

În conformitate cu art. 434 alin. (1) din Codul de procedură civilă, recursul se declară în termen de 2 luni de la data comunicării hotărârii sau a deciziei integrale, dacă legea nu prevede altfel.

Curtea de Apel Chișinău a pronunțat decizia la 30 ianuarie 2020.

Din actele cauzei rezultă că decizia motivată a instanței de apel a fost expediată în adresa OCN „Corporația de Finanțare Rurală” SA la 19 martie 2020 (f.d. 86), însă nu se atestă date când a fost recepționată de către recurent.

Prin Hotărârea Parlamentului nr. 55 din 17 martie 2020 „Privind declararea stării de urgență”, s-a declarat stare de urgență pe întreg teritoriul Republicii Moldova pe perioada 17 martie 2020 - 15 mai 2020.

Astfel, recursul declarat la 13 mai 2020, este în termen.

La 08 iulie 2020 în adresa lui Lungu Alexandr a fost expediată copia recursului declarat de OCN „Corporația de Finanțare Rurală” SA, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referințelor (f.d. 106).

La 18 august 2020, OCN „Corporația de Finanțare Rurală” SA reprezentată de Pascari Dionis în baza procurii nr. 2/1-152 din 09 octombrie 2019, a depus recurs suplimentar, invocând argumente similare ca și în recursul depus inițial.

Examinând temeiurile recursului în raport cu materialele cauzei civile, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că acesta este inadmisibil din următoarele motive.

În conformitate cu art. 432 din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Se consideră că normele de drept material au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care instanța judecătorească:

- a) nu a aplicat legea care trebuia să fie aplicată;
- b) a aplicat o lege care nu trebuia să fie aplicată;
- b¹) a aplicat o lege care a fost declarată neconstituțională;
- c) a interpretat în mod eronat legea;
- d) a aplicat în mod eronat analogia legii sau analogia dreptului.

Se consideră că normele de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat în cazul în care:

a) cauza a fost judecată de un judecător care nu avea dreptul să participe la judecarea ei;

b) cauza a fost judecată în absența unui participant la proces căruia nu i s-a comunicat locul, data și ora ședinței de judecată;

c) în judecarea cauzei au fost încălcate regulile privind limba de desfășurare a procesului;

d) instanța a soluționat problema drepturilor unor persoane care nu au fost implicate în proces;

e) în dosar lipsește procesul-verbal al ședinței de judecată;

f) hotărârea a fost pronunțată cu încălcarea competenței jurisdicționale.

Săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a cauzei sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

Temeiurile prevăzute la alin. (3) se iau în considerare de către instanță din oficiu.

În conformitate cu art. 433 lit. a) din Codul de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de OCN „Corporația de Finanțare Rurală” SA, nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Prin urmare, argumentele invocate în recurs nu denotă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural de către instanța de apel, respectiv, nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție reține că recursul exercitat asupra deciziilor instanțelor de apel are caracter nedevolutiv și controlul judiciar se circumscrie doar asupra problemelor de drept material și procedural, verificându-se în exclusivitate doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia ei în fapt.

În acest context, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează și faptul că procedura admisibilității constă în verificarea faptului dacă motivele invocate în recurs se încadrează în cele prevăzute în art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție notează că conform jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului recursurile trebuie să fie efective, adică să fie capabile să ofere îndreptarea situației prezentate în cerere, la fel recursul trebuie să posede puterea de a îndrepta în mod direct starea de lucruri (cauza Purcell contra Irlandei, 16 aprilie 1991), pe când în recursul depus de OCN „Corporația de Finanțare Rurală” SA, asemenea aspecte nu se regăsesc.

Cât privește recursul suplimentar depus la 18 august 2020 de către OCN „Corporația de Finanțare Rurală” SA, acesta nu poate fi avut în vedere întrucât a fost formulat cu mult după termenul legal de declarare a recursului.

În circumstanțele menționate, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție ajunge la concluzia de a considera recursul declarat de OCN „Corporația de Finanțare Rurală” SA, ca inadmisibil.

În conformitate cu art. 431 alin. (2), 433 lit. a) și art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de Organizația de Creditare Nebancară „Corporația de Finanțare Rurală” Societate pe Acțiuni, se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,
judecătorul

Tamara Chișca-Doneva

judecătorii

Nicolae Craiu

Mariana Pitic